

Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU38

Mer träffsäkra krisstöd för företag för att möta coronapandemins konsekvenser

Sammanfattning

Under våren och hösten 2020 beslutade riksdagen om flera viktiga krisstöd för att sunda företag ska ges möjlighet att övervintra coronapandemin och för att rädda jobb. Vid utformningen av stöden är det viktigt att skattebetalarnas pengar värnas och fusk kraftigt motverkas. Samtidigt vittnar nu många om att krisstöden behöver justeras för att nå fram i större utsträckning.

Utskottet föreslår att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att den skyndsamt bör se över reglerna om korttidspermittering för att underlätta för företag inom hårt drabbade branscher att behålla sina anställda. Det handlar här exempelvis om företag och branscher med säsongsberoende verksamheter.

Utskottet föreslår också att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att den skyndsamt bör åtgärda vissa brister i befintliga krisstöd för enskilda näringsidkare. Det handlar för det första om att regelverket bör göras mer flexibelt när det gäller jämförelseperiod för enskilda näringsidkare som har varit föräldralediga eller sjukskrivna under det föregående årets jämförelsemånader. För det andra bör regeringen se över möjligheten att ändra reglerna så att omsättningsstöd kan beviljas för enskilda näringsidkare som har fått arbetslöshetsersättning.

För sådana justeringar som kräver riksdagsbeslut ska regeringen så snart det är möjligt återkomma till riksdagen med förslag.

I betänkandet finns en reservation (S, C, L, MP).

Behandlade förslag

Utskottet lägger på eget initiativ fram de två förslagen till tillkännagivanden.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Regelverket för korttidspermitteringar	5
Krisstöden för enskilda näringsidkare	6
Reservation	8
Regelverket för korttidspermitteringar, punkt 1 (S, C, L, MP).....	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regelverket för korttidspermitteringar

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt bör se över reglerna om korttidspermittering för att underlätta för företag inom hårt drabbade branscher och tillkännager detta för regeringen.

Reservation (S, C, L, MP)

2. Krisstöden för enskilda näringsidkare

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt bör åtgärda vissa brister i befintliga krisstöd för enskilda näringsidkare och tillkännager detta för regeringen.

Stockholm den 21 januari 2021

På finansutskottets vägnar

Åsa Westlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Westlund (S), Gunilla Carlsson (S), Edward Riedl (M), Oscar Sjöstedt (SD), Adnan Dibrani (S), Ulla Andersson (V), Jan Ericson (M), Dennis Dioukarev (SD), Ingela Nylund Watz (S), Jakob Forssmed (KD), Ingemar Nilsson (S), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD), Karolina Skog (MP), Mattias Karlsson i Luleå (M), Sofia Westergren (M) och Rickard Nordin (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Enligt 9 kap. 16 § första stycket riksdagsordningen (RO) får ett utskott väcka förslag hos riksdagen i ett ämne som hör till dess beredningsområde (utskottsinitiativ). Finansutskottet får enligt andra stycket samma paragraf i ekonomiskt-politiskt syfte väcka förslag även i ett ämne som hör till ett annat utskotts beredningsområde. Med stöd av denna initiativrätt lägger utskottet fram två förslag om tillkännagivanden om mer träffsäkra krisstöd för företag.

Under beredningen av ärendet, den 7 januari 2021, har utskottet inhämtat information från finansminister Magdalena Andersson. Utskottet har även inhämtat information från Skatteverket den 14 januari och från Tillväxtverket den 19 januari 2021.

Utskottets överväganden

Regelverket för korttidspermitteringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att den skyndsamt bör se över reglerna om korttidspermittering för att underlätta för företag inom hårt drabbade branscher att behålla sina anställda. Det handlar här exempelvis om företag och branscher med säsongsberoende verksamheter. För sådana justeringar som kräver riksdagsbeslut ska regeringen så snart det är möjligt återkomma till riksdagen med förslag.

Jämför reservationen (S, C, L, MP).

Utskottets ställningstagande

I ett läge när världsekonomin är i en djup kris och arbetslösheten är historiskt hög ska självklart varje skattekrona användas på bästa sätt. En av den ekonomiska politikens främsta uppgifter är att bekämpa arbetslöshet. Nu krävs det både konjunkturåtgärder och akuta krisåtgärder för att rädda jobb och företag och på så sätt pressa tillbaka arbetslösheten. Under våren och hösten 2020 beslutade riksdagen om flera viktiga krisstöd. Dessvärre finns det brister som gör att stöden inte når fram i tillräcklig utsträckning till företagen.

Ett exempel gäller reglerna för korttidspermittering. Regeringen har nyligen, efter det att förslaget till detta utskottsinitiativ väcktes i finansutskottet, lagrådsremitterat ett förslag om att öka den möjliga permitteringsgraden i stödet till 80 procent. Det välkomnar utskottet eftersom det kommer att förbättra för företag och branscher så att fler anställda får behålla jobbet. Men permitteringsstödet behöver fler förändringar. Nuvarande regler är inte anpassade för företag med säsongsberoende verksamheter, där många nu måste anställa för att ha tillräckligt med personal för att öppna och driva verksamheten vintern 2020/21. Denna typ av företag har i dag mycket svårt att tillgodogöra sig stöd genom korttidspermittering. Här behövs det därför en större flexibilitet i regelverket, särskilt när det gäller jämförelsemånad för säsongsvaryerande verksamhet. Möjligheten för mindre företag med kollektivavtal och endast en driftsenhet att permittera olika delar av personalstyrkan i olika grad bör också ses över i syfte att värna fler jobb.

Regeringen bör också överväga särskilt anpassade stöd till branscher som drabbas hårdast av de restriktioner som införts. Det gäller verksamheter där efterfrågan har begränsats kraftigt på grund av restriktioner som införts, men där verksamheten inte kan stängas igen utan stora konsekvenser.

Många i grunden livskraftiga företag är nu i sämre skick än i våras, och det innebär att dröjsmål är förenat med en än större fara än tidigare. Det finns

dessutom många företag som sedan länge väntar på besked om tidigare ansökningar. Varje veckas och månads fördröjning innebär en ökad börda i form av större oro och försämrad likviditet.

Tanken med krisstöden är att annars sunda och välmående företag ska ges möjlighet att övervintra pandemin och att jobb ska räddas. Vid utformningen av stöden är det viktigt att skattebetalarnas pengar värnas och att fusk kraftigt motverkas. Samtidigt vittnar nu många om att krisstöden inte når drabbade företag i tillräcklig utsträckning.

Mot den bakgrunden anser utskottet att riksdagen bör rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den skyndsamt bör se över reglerna om korttidspermittering för att underlätta för företag inom hårt drabbade branscher att behålla sina anställda. Det handlar här exempelvis om företag och branscher med säsongberoende verksamheter. För sådana justeringar som kräver riksdagsbeslut ska regeringen så snart det är möjligt återkomma till riksdagen med förslag.

Krisstöden för enskilda näringsidkare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen att den skyndsamt bör åtgärda vissa brister i befintliga krisstöd för enskilda näringsidkare. Det handlar för det första om att regelverket bör göras mer flexibelt när det gäller jämförelseperiod för enskilda näringsidkare som har varit föräldralediga eller sjukskrivna under det föregående årets jämförelsemånader. För det andra bör regeringen se över möjligheten att ändra reglerna så att omsättningsstöd kan beviljas för enskilda näringsidkare som har fått arbetslöshetsersättning. För sådana justeringar som kräver riksdagsbeslut ska regeringen så snart det är möjligt återkomma till riksdagen med förslag.

Utskottets ställningstagande

Coronapandemin har inneburit stora påfrestningar på många delar av samhället. Utfärdade rekommendationer och införda restriktioner har inneburit särskilt stora problem för vissa branscher och verksamheter. Det gäller inte minst inom kultursektorn, där bl.a. uppträdanden inför publik i stor utsträckning har upphört. Just inom dessa sektorer är det samtidigt vanligt att utövarna bedriver sin verksamhet som enskild firma, vilket ofta betyder mycket små buffertar. Regeringen har – ofta på direkt uppmaning av riksdagen – utformat olika typer av stöd för att underlätta för drabbade företag och individer. Det är viktigt att dessa stöd kan fungera effektivt. Dessvärre finns det enligt utskottet vissa brister som gör att stöden inte når fram i tillräcklig utsträckning till den här kategorin av drabbade företag.

Ett exempel gäller personer som har sin försörjning genom en enskild firma och som under det föregående årets jämförelsemånader varit föräldralediga eller sjukskrivna. Dessa kan i många fall inte ta del av krisstöden. Den statiska regleringen av jämförelsemånaderna hindrar därigenom annars väl fungerande företag att få hjälp med att övervintra pandemin. Utskottet anser därför att regelverket bör göras mer flexibelt när det gäller jämförelseperiod för enskilda näringsidkare som har varit föräldralediga eller sjukskrivna under det föregående årets jämförelsemånader.

Ett annat exempel handlar om att det med dagens regler inte är möjligt för en enskild näringsidkare att få omsättningsstöd för månader som denne har uppburit arbetslöshetsersättning. Det har för många enskilda näringsidkare varit nödvändigt att ansöka om arbetslöshetsersättning när effekterna av pandemin slagit hårt mot deras branscher. Med gällande regler måste då företaget läggas vilande, vilket även påverkar framtida möjligheter till inkomster. Detta förhållande innebär ett problem för många utsatta enskilda näringsidkare, särskilt inom kultursektorn. Utskottet menar att regeringen bör se över möjligheten att ändra reglerna så att omsättningsstöd kan beviljas för enskilda näringsidkare som har fått arbetslöshetsersättning. Problemet med dubbla ersättningar borde enligt utskottet kunna lösas genom någon form av avräkning.

Mot den bakgrunden anser utskottet att riksdagen bör rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den skyndsamt bör åtgärda vissa brister i befintliga krisstöd för enskilda näringsidkare. För sådana justeringar som kräver riksdagsbeslut ska regeringen så snart det är möjligt återkomma till riksdagen med förslag.

Reservation

Regelverket för korttidspermitteringar, punkt 1 (S, C, L, MP)

av Åsa Westlund (S), Gunilla Carlsson (S), Adnan Dibrani (S), Ingela Nylund Watz (S), Ingemar Nilsson (S), Mats Persson (L), Karolina Skog (MP) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår utskottets förslag.

Ställningstagande

Under förra året behandlade riksdagen en rad krispropositioner som hittills omfattar krisåtgärder på mer än 250 miljarder kronor, och i närtid kommer också en rad förlängda och förstärkta stöd att behandlas av riksdagen.

Vi menar att det är oerhört viktigt att lindra de ekonomiska skadeverkningarna av coronapandemin för företag, löntagare och andra aktörer i Sverige. Regeringen, Centerpartiet och Liberalerna har från början varit tydliga med att stödåtgärderna ska hjälpa de företag som drabbats hårt av krisen oavsett vilken bransch de tillhör.

Korttidspermittering är ett viktigt stöd för att stötta företag, undvika arbetslöshet och därmed upprätthålla relationer mellan arbetstagare och arbetsgivare. Regeringen har nyligen remitterat ett förslag om korttidspermittering till Lagrådet som innebär förstärkt stöd genom att staten tar en större andel av kostnaderna och att en ny nivå för arbetstidsminskning på 80 procent införs.

Det är komplext att utforma krisstöd på bästa sätt så att stöden kan utbetalas snabbt, samtidigt som skattebetalarnas pengar värnas. De gemensamma EU-reglerna begränsar också handlingsalternativen. Våra partier har uttryckt att vi noga följer utvecklingen och har också presenterat nya åtgärder när smittspridningen ökat och pandemilagen trätt i kraft med nya restriktioner.